

ckv.rsyd.dk

Årsberetning 2023

Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV)

Indhold

3	Forord: Effektivt samarbejde om højt specialiseret faglighed til gavn for fynske borgere
4	Forventning om forbedret statistik i fremtiden
5	CKV's årsberetning 2023
6	Hvem kan få specialrådgivning?
7	Case – Når man rammes af et Stroke
8	En buket af paragraffer
11	Selvledelse i CKV
12	Ydelser på CKV
13	Case – Hvem er berettiget til synsrådgivning
14	Børneområdet - Ydelser på 0 - 17 års området
18	Case - Legeteket
20	Voksenområdet - Ydelser på voksenområdet
25	Case - Døvblindhed
26	Nye ydelser på CKV <ul style="list-style-type: none">• Unge og voksne med Developmental Language Disorder (DLD)• Sanseteket• Rådgivning og vejledning omkring lydfølsomhed før bevilling af høreværn• Stemmeforbedring til transpersoner• Klippekort og rammebeløb
30	Vidensarbejde på CKV
34	Bestyrelsen

Forside foto: Fotograf Maria Tuxen Hedegaard

Effektivt samarbejde om højt specialiseret faglighed til gavn for fynske borgere

Sådan lød overskriften på forordet også i årsrapporten for nogle år siden. Den gentages for at understrege det yderst fornuftige rationale bag etableringen og eksistensen af det regionale kommunikationscenter Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV). For det er jo jer – de fynske kommuner suppleret med Kolding kommune – der via CKV samarbejder om at sikre jeres borgeres adgang til specialister i netop deres, specifikke funktionsnedsættelse, uanset om funktionsnedsættelsen er almindelig, speciel eller meget speciel. Det giver effektiv rehabilitering og øger borgernes livskvalitet.

Især når det handler om meget specielle ydelser som f.eks. synsrådgivningens brailleundervisning (punktskrift), hørerådgivningens undervisning af voksne borgere før og efter deres CI-operation eller taleafdelingens undervisning af borgere efter mundhuleoperation, har samarbejdet uvurderlig betydning for borgerens rehabilitering. For kun i fællesskab har vi tilstrækkelig volumen i form af antal borgere med sjældne lidelser til at kunne opbygge specialistviden.

En forudsætning for at opretholde beredskabet af specialister på CKV er kritisk masse og volumen af sager fra alle hylder fra de almindelige til de meget specielle og et tæt og konstruktivt samarbejde med kommunernes terapeuter og sagsbehandlere. Derfor holder vi dialogmøder med og åbent hus for alle abonnementskommuner, og vi stiller gerne op for at informere nye kommunale medarbejdere om vores ydelser. Vi har desuden tidligere inviteret alle abonnementskommuner ind i CKV's maskinrum til dialog om blandt andet økonomi og serviceniveau.

Foruden at levere ydelser til kommuner er CKV VISO-leverandør udpeget af Social- og Boligstyrelsen og bistår således kommunerne med vejledende udredning af borgere i de mest specialiserede og komplicerede enkeltsager på det sociale område. Det er en funktion som i høj grad også kræver kritisk masse, volumen og specialistviden. Sidstnævnte skærpes løbende gennem et tæt samarbejde med blandt andet OUH og SDU.

CKV's faglighed anvendes også til at hjælpe vores abonnementskommuner med at overvåge og implementere lovgivning og afgørelser fra Ankestyrelsen f.eks. på hjælpemiddelområdet. Et eksempel på sidstnævnte er Ankestyrelsens principmeddelelse 46-22 om hjælpemidler fra 2022, som pålægger kommuner at bevilge aflastningsbriller til borgere med øjenlidelsen keratokonus. Det vil samlet give en ekstra udgift på ca. 7 mio. kr. til de danske kommuner, hvis den afgørelse skal implementeres, men en optometrist fra CKV's synsrådgivning har med faglige argumenter og i samarbejde med kolleger anfægtet den afgørelse, hvilket har fået Ankestyrelsen til at genoverveje den.

Vi deler også gerne vores viden. Vi tilbyder således en omfattende mængde kurser f.eks. til plejehjem og bosteder i alternativ kommunikation med kognitivt udfordrede borgere, vi udsender nyhedsbreve, er synlige på sociale medier, og vores e-læringsprogrammer f.eks. HøreRehab.dk er frit tilgængelige på nettet.

På den netop afsluttede runde af dialogmøder med abonnementskommuner var der generelt tilfredshed med vores faglige indsats og det daglige samarbejde. Vi hviler ikke på laurbærrene, vi ved, at de fleste kommuner er presset økonomisk, og det har vi stor respekt for. Heldigvis kunne vi i starten af 2024 sende kreditnotaer for i alt 277.000 kr. tilbage til vores abonnementskommuner. Også i 2024 vil vi bestræbe os på at levere ydelser af høj kvalitet inden for budgetrammen efter princippet ”bedst og billigst”.

*Forord af
centerchef Steen Friis,
CKV*

Forventning om forbedret statistik i fremtiden

CKV har desværre ikke mulighed for at levere detaljeret statistik for antal borgere på de enkelte ydelser inden for de forskellige fagområder i ydelseskataloget i denne årsrapport. Forklaringen er, at vi er ved at skifte journalsystem. Det gamle system – Kingo – lukkes af KMD, der af samme årsag har opsagt CKV's abonnement. Mens vi venter på, at vores abonnement lukkes helt den 30. juni i år bliver Kingo ikke vedligeholdt eller opdateret. Det har desværre vist sig, at vi ikke kan have tillid til de data, der kan trækkes fra systemets statistikmodul.

Vi er naturligvis i gang med at analysere markedet for journalsystemer og er tæt på at beslutte os for et af systemerne efter dialog med andre kommunikationscentre, der anvender systemet. Vi forventer således at kunne levere statistik med valide data i fremtiden dog ikke i 2024, hvor vi noget af året fortsat anvender Kingo.

Hvis I har brug for statistiske data, vil vi i begrænset omfang kunne finde dem manuelt, men det er i sagens natur en ressourcekrævende proces. Måske vil I også kunne søge statistiske data i jeres egne, interne systemer, hvis I har behov for det.

Gennem manuel håndtering er vi nået frem til, at CKV i 2023 i alt har håndteret 9130 borgersager for vores abonnementskommuner. Samlet set er der en lille fald i antallet af sager fra 9855 sager i 2022, som kan forklares med hjemtagelser.

CKV's årsberetning 2023

Formål og læsevejledning

Formålet med årsberetningen 2023 er at informere om det arbejde og de ydelser, CKV leverer til borgere, fagpersoner og organisationer/arbejdspladser på vegne af CKV's kunder. CKV løser opgaver for kommuner, Region Syddanmark, patientnetværk, forsikringselskaber, virksomheder, Social- og Boligstyrelsen og Styrelsen for Kvalitet og Udvikling.

Årsberetningen indeholder en præsentation af CKV og centrets arbejdsgrundlag samt beskrivelse af, hvad CKV tilbyder og hvad man kan forvente, når man henvender sig CKV.

Årsberetningen er opdelt i et afsnit om ydelser på børneområdet 0-17 år og et afsnit om ydelser på voksen området 18+ år. Der er desuden afsnit, der berører det højt specialiserede vidensarbejde, som medarbejdere ved CKV udfører

Hvem kan få specialrådgivning?

Målgrupper voksne

Ved CKV tilbydes ydelser til voksne med forskellige funktionsnedsættelser, eksempelvis:

- tale- sprogvanskeligheder
- hørevanskeligheder
- alvorlig synsnedsættelse og blindhed
- hjernerystelse, hjerneskade og andre neurologiske vanskeligheder
- kroniske og progredierende lidelser med indflydelse på kommunikationsevne og bevægeapparat, for eksempel sclerose, herunder Amyotrofisk Lateral Sclerose (ALS), demens, Parkinsons sygdom, og andre der har behov for hjælpemidler og teknikker, så omverdenen kan kommunikere med dem.

Målgrupper børn

Ved CKV tilbydes ydelser til børn med forskellige funktionsnedsættelser, eksempelvis

- tale- sprogvanskeligheder
- alvorlig synsnedsættelse og blindhed
- hjernerystelse, hjerneskade og andre neurologiske vanskeligheder
- kroniske og progredierende lidelser med indflydelse på kommunikationsevne, bevægeapparat mv.

Det nationale tilbud til børn og unge med hørevanskeligheder varetages af **CKV - Fredericia-skolen og Hørerådgivningen Børn og Unge** (Specialrådgivning, VISO KaS leverandør).

Højt specialfagligt niveau

Ved CKV tilstræber medarbejder og ledere, at ydelser til en hver tid præsteres på det højst mulige faglige niveau, som det forventes af en

leverandør af højt specialiserede ydelser. Dette sikres ved at medarbejderne har erhvervet sig et højt grunduddannelsesniveau, har taget de nødvendige konsulent- og specialistuddannelser samt løbende deltager i relevant efteruddannelse og videndeling, fx i regi af de danske tale-høre og syns-institutioner (DTHS). På alle CKV's specialeområder anvendes bedste aktuelle viden, nationale forløbsbeskrivelser og "God praksis" fra DTHS. For hvert speciale er udarbejdet ydelsesbeskrivelser med beskrivelser af målgruppen, typer af indsatser og kriterier for tildeling, der anvendes som et redskab til sagsbehandlerne med viden om den bedste faglige standard for hvert område, som skal sikre en ensartet vurdering af behov og viden i udredning, visitation og indsats.

Specialfunktionerne repræsenterer nogle af landets mest erfarne med den højeste faglige viden inden for hvert felt og kan levere højt specialiserede indsatser bredt på kommunikationsområdet og kombinere viden fra flere områder, når borgeren har brug for en tværfaglig indsats. Ved CKV tilstræbes det, at medarbejderne har en høj omsætning for at sikre erfaring og rutine også i de sjældne og meget komplekse sager. Det tilstræbes endvidere at ethvert speciale bemannes med mindst to specialister for at sikre forsynings-sikkerheden.

Henvi sning til CKV

CKV har et veletableret samarbejde med mange sygehusafdelinger, private neurologer, optikere og øre-næsehalslæger, som henviser patienter med tale-, høre- og synsvanskeligheder direkte til kompenserende specialundervisning på CKV. Ligeledes kan kommunen henvise borgere til CKV via CKVs hjemmeside, hvor der er ansøgnings- og henvisningsskemaer til de forskellige afdelinger. Det er også muligt for borgere fra abonnementskommunerne at henvende sig direkte til CKV via mail eller telefonisk. Der kan findes henvisningsoplysninger og kontaktoplysninger på CKV's hjemmeside: ckv.rsyd.dk

Case - Når man rammes af et stroke

Hvert år rammes cirka 15.000 personer i Danmark af stroke. Det vil sige en blodprop eller blødning i hjernen. På landsplan lever omkring 93.000 personer med konsekvenser af stroke. Konsekvenserne kan være forskelligartede, men ens for dem alle er, at de medfører en stor omvæltning i personens fysiske funktionsniveau og derfor også evne til at indgå i hverdagen, som man plejer.

For 63 årige Kirsten fra Fyn blev konsekvenserne af en blodprop, at hun fik vanskeligheder med sprog og tale samt synsfeltsudfald og vanskeligheder med at styre øjnenes bevægelser.

Tværfaglig indsats på CKV

På CKV fik Kirsten logopædisk undervisning i taleafdelingen med henblik på at styrke hendes kommunikative kompetencer bedst muligt. Kirsten fik undervisning sammen med andre personer med sproglige vanskeligheder. Et gruppeforløb kan udover at træne talen også være en måde at indgå i et fællesskab med andre, som oplever lignende vanskeligheder.

I gruppeforløbet fortalte Kirsten audiologopæden om sine synsvanskeligheder. Kirsten blev derfor hurtigt henvist til en neurooptometrist, som kunne lave en vurdering af Kirstens syn. Kirsten fortalte neurooptometristen, at hun ofte fik blå mærker af at gå ind i hjørner og kanter i hjemmet, og at hun ikke kunne se personer, som stod til venstre for hende ordenligt. I forbindelse med sit stroke fik Kirsten inddraget sit kørekort, og det var et stort ønske at kunne komme til at køre bil igen.

Kirsten og neurooptometristen ansøgte kommunen om et undervisningsforløb på syv timer. Kirsten blev vurderet, fik øvelser til hjemmetræning og rådgivning og vejledning til hvordan hun bedst kunne kompensere for sine synsvanskeligheder.

Over en periode på seks måneder trænede Kirsten sit syn og fik løbende sparring ved neurooptometristen. Efter i alt seks besøg blev Kirstens synsforløb afsluttet.

En stor sejr

Forløbet ved neurooptometristen gjorde en stor forskel i Kirstens liv. Efter det afsluttede forløb tog Kirsten til øjenlæge, og han var imponeret over, hvor godt Kirstens funktionelle syn var efter så kort tid. Det betød, at Kirsten igen måtte køre bil. Dette var til stor lettelse for Kirsten og hendes ægtefælle. Kirsten kunne igen selvstændigt køre ned og handle eller køre på besøg hos en veninde. "Det var en stor sejr at måtte køre igen", fortæller hun. Kirsten går heller ikke længere ind i hjørner og kanter og behøver ikke længere aktivt at kompensere for et synsfeltsudfald.

Kirsten blev også afsluttet fra den audiologopædiske taletræning og anvender stadig i dag de lærte teknikker i kommunikation med andre.

Velkommen på CKV

Den høje specialisering og tværfaglighed på CKV er i spil hver eneste dag i arbejdet med borgere med diverse funktionsnedsættelser. Har du eller kender du en person med en funktionsnedsættelse, som giver udfordringer i hverdagen, så kontakt CKV og få rådgivning om, hvordan du skal forholde dig, samt hvilke muligheder der er for at få hjælp. Uanset om det drejer sig om synet, hørelsen, talen eller mobilitet i hverdagen, så kan CKV hjælpe.

En buket af paragraffer

CKV's konsulenter arbejder tæt sammen med udførerne i kommunerne. Afhængig af personens alder og problematik kobles CKV's specialrådgivning og - undervisning op på arbejdet i fx dagtilbud, skoler, ungdomsuddannelse, beskæftigelse og ældrepleje. CKV's høje faglighed kombineres altid med det relevante lovgrundlag, der giver kommunerne hjemmel til at bede CKV om at yde støtte og undervisning til personer med sansetab og kommunikationsproblemer.

Ved CKV tilbydes ydelser i henhold til Lov om Voksenspecialundervisning, Folkeskoleloven med bekendtgørelse samt Serviceloven og øvrige bestemmelser om tilbud til borgere med handicaps og nedsat funktions- og kommunikationsevne, herunder sygedagpengeloven og LAB loven. Nedenfor er en kort gennemgang af den mest anvendte lovhjemmel.

I en række sager foretager specialister fra CKV udredning og afprøvning med henblik på at afklare om et hjælpemiddel kan forbedre eller kompensere for den nedsatte funktionsevne. Det er langt fra i alle tilfælde, at et hjælpemiddel er læsningen. Vi arbejder efter "Bedst og Billigst-princippet" og ofte ser vi, at rådgivning, undervisning og indlæring af nye vaner og strategier i en vis grad gavner borgeren.

Der er indgået aftale mellem de fynske kommuner og Kolding kommune således, at der er sikret lovhjemmel til at borgere på en række områder inden for tale, høre, syn, IKT og mobilitet har fri henvendelsesret til CKV via en abonnementsordning. Kommunerne varetager naturligvis myndighedsopgaven i henhold til bevillinger inden for relevant lovgivning, herunder Folkeskoleloven, Lov om voksenspecialundervisning og Servicelovens § 112-113. Det er altid muligt derudover at købe enkeltydelser ved CKV.

Folkeskoleloven med bekendtgørelse om folkeskolens specialpædagogisk bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skole-

gangen samt bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

Folkeskolen fastsætter reglerne for specialpædagogisk bistand til førskolebørn og til elever i grundskolen med behov for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. CKV bidrager med en bred palette af højt specialiserede indsatser, når et barn er udfordret på kommunikationsevnen og har behov for støtte. Det gælder børn uden sprog og behov for alternative kommunikationsmidler, betjening af hjælpemidler til kommunikation og til at færdes, hjælp ved nedsat syn, svære tale-sproglige vanskeligheder og stammen. Støtten har særligt fokus på de omgivelser, som barnet/eleven er afhængig af for at kunne trives, udvikle sig og lære. CKV yder rådgivning til forældre, lærere eller andre, hvis indsats har væsentlig betydning for denne udvikling. CKV udfærdiger eller formidler særligt kommunikations- og undervisningsmateriale og sikrer oplæring i brugen af tekniske hjælpemidler, som er nødvendige i forbindelse med kommunikation, leg og læring. Ansvar for den daglige indsats hviler på ansatte i de kommunale dagtilbud og skoler – samt ikke mindst forældrene, hvis indsats er afgørende for, at barnet opnår de fremskridt, som det har evner til at nå.

Rådgivningen sigter mod, at omgivelserne forstår at tilrettelægge dagen under særlig hensyntagen til elevens indlæringsforudsætninger og kan undervise og træne barnet/den unge i kommunikation, funktionsmåder og arbejdsmetoder med det formål at øge trivsel, udvikling og læring. Der rådgives også om særligt tilrettelagte aktiviteter til at udvikle barnets mestringsevne på trods af alvorligt sansetab og nedsat kommunikationsevne.

Lov om Specialundervisning for Voksne

Den kompenserende voksenspecialundervisning har til formål at afhjælpe eller begrænse virkningerne af deltagernes handicap/funktionsnedsættelse gennem specialundervisning og/eller rådgivning/vejledning/træning. Forudsætningen for at tilbyde

borgerne ydelser er, at de har en kompenserende effekt i forhold til den enkelte borgers funktionsnedsættelse. Ydelsen ophører, når målet for ydelsen er nået, eller når borgeren, CKV's specialiserede medarbejdere og/eller den kommunale myndighed vurderer, at ydelsen ikke (længere) har den fornødne kompenserende effekt.

Serviceovens bestemmelse om hjælpemidler

Serviceovens formål er at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og/eller særlige sociale problemer. CKV's ydelser består blandt andet i at afdække, afprøve og vejlede om IKT (IT og Kommunikationshjælpemidler) ved nedsat eller intet talesprog, brug af høreapparater samt optiske, IT- og synshjælpemidler samt behov for højt specialiserede indsatser ift. omverden kontrol (indretning biler, bolig, kørestole mv). CKV foretager afprøvning af hjælpemidler efter godkendelse hos kommunen i tilfælde, hvor borgeren med hjælpemidler bliver bedre i stand til at kommunikere og klare almindelige daglige opgaver og aktiviteter.

Sundhedslovens bestemmelser om børn på synsområdet

Bekendtgørelse om videregivelse af oplysninger til og fra Kennedy Centret om børn og unge under 18 år med nedsat synsfunktion erstatter den 1. januar 2024 Serviceovens bestemmelser om det samme (Sundhedsloven § 87 a, stk. 2, jf. lov-bekendtgørelse nr. 1011 af 17. juni 2023). Bekendtgørelsens formål er et sikre, at børn med alvorlig synsnedsættelse og blindhed 0 – 17 år optages i Synsregistret i Danmark med henblik på at modtage koordineret støtte i et samarbejde mellem synskonsulent, svagsynsoptiker og øjenlæge.

Folkeskolelovens med bekendtgørelser jf. ovenfor, Lov om social service § 11 stk. 3 om specialrådgivning og den dertil hørende vejledning nr. 99 om særlig støtte til børn og unge og deres familier, § 10 stk. 4 samt § 112 om hjælpemidler med den tilhørende vejledning nr. 6 til Serviceoven er

ligeledes gældende for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse.

Bestemmelser om voksne på synsområdet

Ifølge Serviceovens §112 skal kommunen bevilge svagsynsoptik til borgere med en alvorlig synsnedsættelse placeret i en af to personkredse:

- a) Medicinsk-optisk, hvis der foreligger en varig øjensygdom* eller
- b) Svagsynsoptik, hvis der er markant nedsat synsfunktion, herunder nedsat synsstyrke mv.

Voksne med alvorlig synsnedsættelse og blindhed 18+ tildeles støtte i henhold til Serviceovens formål om at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. De er også omfattet af Lov om social service § 10 stk. 4 om rådgivningsforpligtigelse i forbindelse med valg af hjælpemidler og § 112 om hjælpemidler. Ligeledes finder lov om Specialundervisning for voksne, Lov om aktiv beskæftigelse og Sygedagpengeloven anvendelse, når borgeren har behov for hjælp på grund af en alvorlig synsnedsættelse.

* Bekendtgørelse nr. 1247 af 13/11 2017 om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter Service-loven berettiger en lille gruppe personer med øjenlidelser til dækning af særligt udgiftskrævende specialbriller og specialkontaktlinser. Bekendtgørelsens bilag 2 er en oplisting af 14 indikationer på retten til denne hjælp.

Foto: Colourbox.dk

Bestemmelser om voksne på høreområdet

Ifølge Servicelovens §112 skal kommunen bevilge høretekniske hjælpemidler til borgere med diagnosticeret hørenedsættelse eller andre diagnosticerede hørevanskeligheder.

Voksne med alvorlige diagnosticerede hørenedsættelser tildeles støtte i henhold til Servicelovens formål om at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. De er også omfattet af Lov om social service §10 stk. 4 om rådgivningsforpligtigelse i forbindelse med valg af hjælpemidler og §112 om hjælpemidler. Ligeledes finder lov om Specialundervisning for Voksne, Lov om aktiv beskæftigelse og Sygedagpengeloven anvendelse, når borgeren har behov for hjælp på grund af en alvorlig hørenedsættelse.

Bestemmelser om voksne på tale- og IKT området

Ifølge Servicelovens §112 skal kommunen bevilge IKT hjælpemidler til voksne med nedsat kommunikationsevne, både ift. mundtlig og skriftlig kommunikation.

Voksne med væsentligt kommunikationsvanskeligheder tildeles støtte i henhold til Servicelovens formål om at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. De er også omfattet af Lov om social service §10 stk. 4 om rådgivningsforpligtigelse i forbindelse med valg af hjælpemidler og §112 om hjælpemidler. Ligeledes finder lov om Specialundervisning for Voksne, Lov om aktiv beskæftigelse og Sygedagpengeloven anvendelse, når borgeren har behov for hjælp på grund af erhvervede tale-sprogsvanskeligheder, nedsat læseevne, behov for særlige betjeningsløsninger og indretning af arbejdsplads, behov for afprøvning af teknisk hjælpemiddel samt bistand til vedligeholdelse af hjælpemidler og forbrugsgoder.

Bestemmelser om voksne på mobilitetsområdet

Ifølge Servicelovens §112 skal kommunen bevilge hjælpemidler til borgere med fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse ift. specielle og komplicerede hjælpemidler, bil-, bolig- og kørestolsindretning.

Voksne med væsentligt kommunikationsvanskeligheder tildeles støtte i henhold til Servicelovens formål om at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. De er også omfattet af Lov om social service §10 stk. 4 om rådgivningsforpligtigelse i forbindelse med valg af hjælpemidler og §112 om hjælpemidler. Ligeledes finder lov om Specialundervisning for Voksne, Lov om aktiv beskæftigelse og Sygedagpengeloven anvendelse, når borgeren har behov for hjælp på grund af varige fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser, som medfører særlige behov ift. valg og indretning af bil og bolig eller personer, der har fejlstillinger eller er tryksårstruede.

Foto: Colourbox.dk

Selvledelse i CKV

På CKV har vi igennem flere år arbejdet med at skabe de bedste rammer for selvledelse.

Selvledelse er medarbejderens evne og vilje til at tage medansvar for fælles planlægning og gennemførelsen af egne og fælles arbejdsopgaver. Det kræver kompetente, ansvarsfulde og motiverede medarbejdere og bidrager til, at opgaver løses uden bureaukrati og med hver enkelt borgers behov i fokus. Selvledelse på CKV bidrager både til at skabe værdi og gode resultater for borgerne samt til den bedste trivsel blandt medarbejderne.

Frisættelse og selvorganisering kræver en klar kurs og en høj grad af koordinering og fælles forpligtelse. Det opnår vi ved at have en tydelig vision, nemlig at CKV fortsat skal være blandt Danmarks bedste inden for specialpædagogisk bistand til børn og voksne med tale- høre-, syns- og mobilitetsvanskeligheder.

Ekspertisen opnår vi ved at fastholde dygtige medarbejdere, som igennem mange år har arbejdet særlige højt specialiserede kompetencer igennem høj omsætning suppleret med kurser, efteruddannelse og erfaring. 47% af vores medarbejdere har været på CKV i 15 år eller mere og har uvurderlig ekspertise indenfor deres fagområder.

Vi vil fortsat bidrage til vidensarbejde og udvikling af kommunikationsområdet og derfor er vi medlem af DTHS, som er en national forening for medarbejdere og ledere indenfor tale-høre- og synsområdet. Her samarbejder vi om at skabe et fælles sprog på tværs af kommunikationsområdet med udgangspunkt i Hvidbogen. Vi skaber lovende praksisbeskrivelser sammen og udvikler kommunikationsområdet igennem nationale tværfaglige netværksmøder.

Det kræver engagement fortløbende at være opdateret på fagligheden indenfor det højt specialiserede kommunikationsområde. Ofte skal vi kigge mod udlandet for at finde kurser og uddannelse

samt sparring, så vi også er gearet til at varetage børn og voksne med helt særlige og sjældne diagnoser. Vi skal også nørde i produktkataloger og hele tiden have god kontakt til leverandører af hjælpemidler, så vi kan udvælge de bedste egnede og billigste produkter til afprøvning ude hos borgerne. Og så skal vi kontinuerligt uddanne os, læse artikler og suge viden til os fra ind- og udland.

Internt i huset er der stor opmærksomhed på det fagfaglige og det tværfaglige. Selvledelse handler ikke om at gå sologang og træffe egne autonome beslutninger. Derfor er der ofte sparring blandt medarbejderne i et fagligt team om den bedste måde at tilgå en problemstilling. Denne fælles koordinering og respekt for fællesskabet er essentiel ifm. selvledelse. Det kræver dialog og åbenhed over for andre måder og metoder og vi sætter en ære i at dyrke det fagfaglige og det tværfaglige.

Der vil altid være behov for bistand til børn og voksne som har udfordringer inden tale, høre, syn og mobilitet. Vi ser det som vores fornemmeste opgave også i fremtiden at kunne tilbyde højt specialiseret faglighed indenfor alle disse fagområder. Med selvledelse kan medarbejderne sætte borgere og dennes nære først og derved sikres den kortest mulige vej fra specialisten til borgeren.

Ydelser på CKV

CKV har et tværfagligt væld af ydelser til børn og voksne med tale-, høre-, syns- eller mobilitetsvanskeligheder. Alle CKVs ydelser kan findes i vores ydelseskatalog. Ydelseskataloget er udarbejdet i socialdirektørforum i Region Syddanmark. På den måde har de fynske kommuner og Region Syddanmark sikret de højt specialiserede social- og specialundervisningsopgaver igennem ydelseskataloget på CKV. Igennem denne fælles aftale forpligter CKV sig til at kunne levere de fælles besluttede ydelser til enhver tid, hvilket kræver en stærk strategi ift. fastholdelse og udvikling af de højt specialiserede kompetencer.

På CKVs hjemmeside ckv.rsyd.dk findes det fulde ydelseskatalog med en oversigt over alle CKVs ydelser. Der findes også ydelseskataloger for hver enkelt abonnementskommune.

Når man sidder som terapeut, socialrådgiver, logopæd, jobkonsulent, hjerneskadekoordinator eller noget helt andet i sin hjemkommune, kan det være svært selv at matche en borger til den præcise ydelse i ydelseskataloget. Mennesker er forskellige, og ofte er der heller ikke et fuldstændigt match mellem en ydelse og det behov den specifikke borger har brug for. Vi råder derfor altid til, at I kontakter os telefonisk eller på mail med en specifik forespørgsel. Ofte kan CKV bidrage med ydelser, der allerede er betalt via kommunens abonnement. I fællesskab finder vi den ydelse eller en del af en ydelse, som kan bidrage positivt til borgerens forløb i kommunen. Nogle gange er der behov for flere ydelser på samme tid eksempelvis et tværfagligt forløb ved en høre- og en synskonsulent i tilfælde, hvor en borger er påvirket på både syn og hørelse.

Kontakt altid CKV, hvis du er i tvivl om ydelseskataloget.

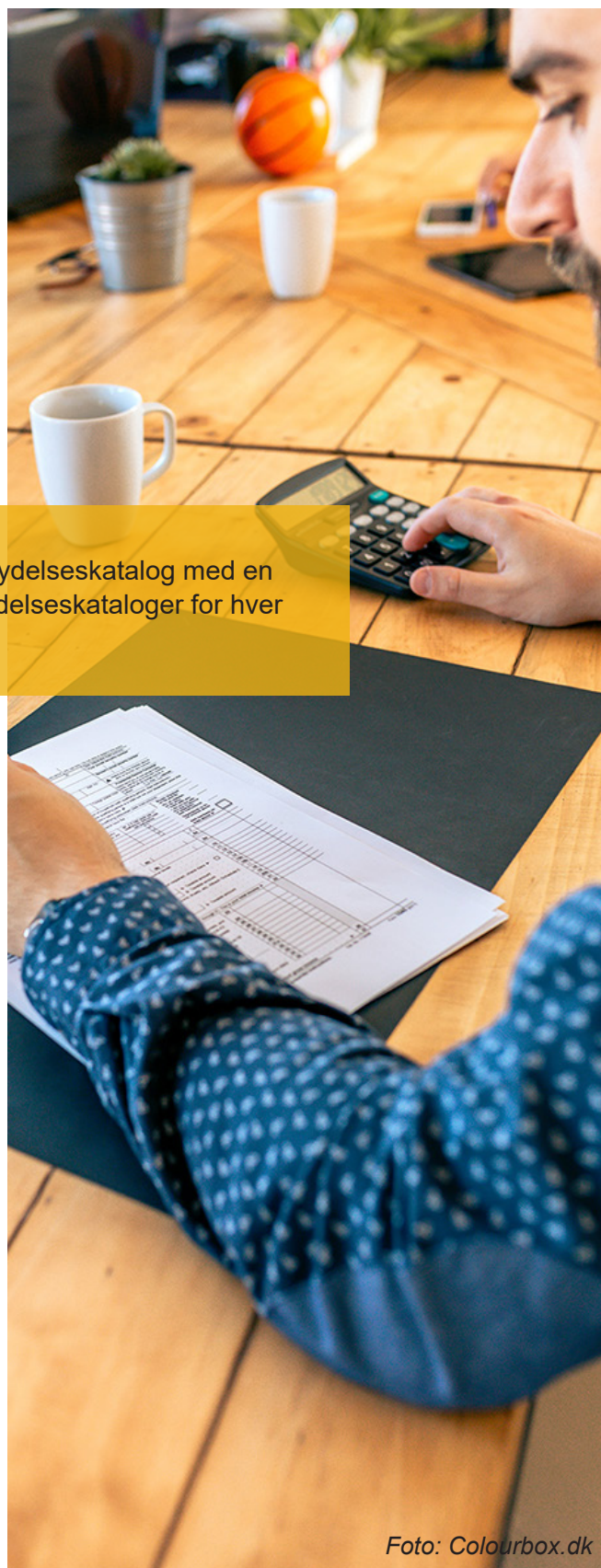

Foto: Colourbox.dk

Case - Hvem er berettiget til synsrådgivning?

Alvorlig synsnedsættelse kan både skyldes sygdom og skader i øjet eller i hjernen, som skal arbejde vores synsindtryk. Nogle øjensygdomme og skader er medfødte, andre opstår senere i livet og udvikler sig langsomt eller hurtigt. Gradvist synstab opleves af mange som en begrænsning i livet og for nogen er det ligefrem invaliderende. Ved CKV hjælper vi borgere og kommuner med at afklare, hvilken hjælp og støtte man kan få, når synet svigter.

Hvem kan CKV hjælpe?

Hvis synet bliver dårligere, anbefaler vi altid et besøg ved øjenlægen og eller hos den lokale optiker. De vurderer synstabet og afklarer, om briller eller linser kan afhjælpe problemet.

Hvis nye briller eller linser ikke er nok, kan en specialoptiker og/eller synskonsulent ved CKV foretage yderligere udredning af synsfunktionen. Hvis synstabet er moderat, er man ikke berettiget til hjælp ved CKV. Så afsluttes synsudredningen med en personlig rådgivning om, hvordan man kan indrette sig i hverdagen og dermed bevare et selvstændigt liv, selvom synet er blevet dårligere.

Synskonsulentens råd og vejledning

Synskonsulenten vejleder og rådgiver om en bred vifte af løsninger på hverdagens udfordringer. Konsulenterne er specialister for henholdsvis småbørn, skoleelever, unge, voksne og ældre. Rådgivningen tager afsæt i den enkeltes synsfunktion og dagligdag og kan for eksempel omfatte følgende:

- synshjælpemidler, fx. lupper, kikkerter, afmærkning og lyd.
- lys og belysning, så du vælger det rette lys og fx undgår blænding og store lyskontraster.
- indretning, der hvor du færdes, så du kan finde dine ting og fortsat være selvhjulpnen.

Synskonsulenterne underviser og vejlede om:

- orientering og Mobility: Hvordan kommer jeg fra A til B, når jeg ikke kan se omgivelserne?
- digitale hjælpemidler: Hvordan kommer jeg på borger.dk, handler på nettet og sender mails?
- aktivitet og deltagelse: Hvordan administrerer jeg min energi, så jeg kan gennemføre skole, uddannelse, beskæftigelse, leg og fritid?

Samarbejdspartnere og målgruppe

Kolding Kommune er ny samarbejdspartner. CKV leverede således i 2023 synsrådgivning til borgere i Assens, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Kolding, Langeland, Middelfart, Nordfyns, Nyborg, Odense, Svendborg og Ærø kommuner. I tæt samarbejde med kommunerne ydes synsrådgivning og bedste og billigste støtte til synshjælpemidler ud fra følgende kriterier:

- børn og unge registreret i det danske Synsregister eller berettiget til dette.
- personer med varig øjenlidelse og ser mindre end 6/18 målt på det bedste øje med den bedste optik.
- personer som har et synsfelt, der er mindre end 20 grader.
- 14 stk. medicinsk-optisk definerede varige øjenlidelser (Servicelovens § 112. BEK. nr. 1247 af 13/11 2017, jfr. § 15, stk. 1, bilag 2).

Dertil kommer specialisternes helhedsorienterede, objektive vurdering af synsfunktionen. Den helhedsorienterede vurdering har Ankestyrelsen i 2023 præciseret er væsentligt, når der tildes hjælp og støtte til mennesker med alvorlig synsnedsættelse. Det er således ikke alene synsstyrken (VISUS 6/18), der er afgørende for evt. tildeling af hjælp.

Er man svagsynet eller helt blind er man berettiget til hjælp og vejledning fra en synskonsulent. Synsrådgivningen kontaktes via e-mail: ckv.syn@rsyd.dk eller telefon 99 44 34 00.

Børneområdet - Ydelser på 0-17 års området

På CKV har vi ydelser til børn med kommunikative vanskeligheder og behov for et kommunikationshjælpemiddel, børn med synsvanskeligheder, tilmeldt Synsregistret, børn med stammen eller løbsk tale, børn med behov for analyse af og hjælpemidler til siddestilling (kørestol) og boligindretning, børn med svære tale-sproglige udviklingsvanskeligheder samt børn med behov for udviklingsstimulerende materiale og lærespil.

Her nedenfor beskrives ydelserne. Ved hver ydelse findes et nummer, som henviser til ydelsen i ydelseskataloget. **T** står for ydelser i taleafdelingen, **S** står for ydelser i synsrådgivningen, **M** står for ydelser i mobilitetsafdelingen og **IKT** står for ydelser i IKT afdelingen.

I taleafdelingen underviser vi **børn i førskolealderen med svære sproglige eller talemotoriske vanskeligheder (T25)**. Det kan være børn med svære fonologiske vanskeligheder og børn med diagnosen DLD mm. Undervisningen foregår i sproggrupper, hvor børnene modtager både individuel og gruppeundervisning. Udover den direkte undervisning af barnet ydes der vejledning og rådgivning til logopæden i barnets hjemkommune, forældre og pædagoger omkring barnet.

I taleafdelingen undervises også **børn med stammen og løbsk tale, både førskolebørn og skolebørn (T23 og T24)**. Undervisningen kan være eneundervisning med fokus på fluencyteknikker, som kan støtte barnet i at tale mere flydende. Dette understøttes altid af gruppeundervisning, hvor der udover fluencyteknikker også er fokus på psykoedukation omkring egen stammen, at håndtere kommunikative situationer og mødes med andre børn med lignende kommunikationsvanskeligheder. Børnene følges igennem hele deres skoletid og der gives vejledning og rådgivning til logopæden i hjemkommunen, barnets forældre og pædagoger/lærere. Stammen er en kronisk kommunikationsvanskelighed, som kan forandre sig igennem livet. Derfor skal den logopædiske indsats også tilpasses løbende efter barnets

behov. I skoleperioden kan der eksempelvis opstå et nyt behov for logopædisk bistand, når den unge med stammen skal til eksamen. Derfor tilbydes også bisidderfunktion til mundtlige eksaminer.

I Legeteket udlånes der udviklingsstimulerende materiale til afprøvning (M10). Målgruppen er børn i 0-7 års alderen med særlige behov og deres forældre eller andet personale omkring barnet. I legeteket vejledes der til og udlånes relevante materialer, eksempelvis legetøj, som støtter op om barnets udfordringer og udvikler barnets kompetencer og færdigheder. Legeteket har en stor samling af udviklingsorienterede materialer og redskaber, som støtter op om børns lege- og læringspotentialer sprogligt, kognitivt, sansemæssigt, motorisk og i samspillet med andre.

Datateket er på samme måde målrettet børn med særlige behov i alderen 2-12 år og deres nære omsorgspersoner (**M11 og M11A**). I Datateket gives rådgivning og vejledning til forældre i valg af **udviklingsorienterede lærespil**, som støtter op om barnets nærmeste zone for udviklingen. Målet er at øge barnets kognitive, sproglige og sociale kompetencer.

I Mobilitetsafdelingen ydes bistand til børn med fysisk og eller psykisk funktionsnedsættelse, som har behov for afdækning, afprøvning og udvælgelse af det bedste egnede hjælpemiddel (M1). Disse børn har ofte specielle og komplekse behov, hvorfor der er brug for en højt specialiseret udredning. Disse sager udføres ofte i samarbejde med kommunens ergo- og fysioterapeuter, som er ansvarlige for sagsbehandlingen og bevilling af hjælpemidler.

På samme måde tilbydes bistand til børn med nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne, som har behov for særlige tilpasning af deres bolig (M3). Målet er at opnå en funktionel indretning, som gør boligen egnet for både barnet og barnets eventuelle hjælpere og personale. Disse sager udføres ofte i samarbejde med ergo- og

fysioterapeuter, som er ansvarlige for sagsbehandlingen og bevilling af boligindretning.

I IKT afdelingen tilbydes **hjælpemidler til alternativ og støttet kommunikation til børn med nedsat kommunikationsevne (IKT1)**. Vanskelighederne kan både være mundtlige eller skriftlige og formålet med indsatsen er at støtte eller kompensere kommunikationen hos børnene, så de får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt med størst mulig uafhængighed af andres bistand i kommunikationssammenhænge. Der udarbejdes en aktivitets- og funktionsanalyse med udgangspunkt i kommunikative situationer og derudfra vurderes og afprøves egnede hjælpemidler. Ikke alle børn profiterer af et kommunikationshjælpemiddel, nogle har glæde af brikker med pictogrammer, andre af avancerede digitale talemaskiner. Pårørende og personale omkring barnet undervises i brug af kommunikationshjælpemidlet, ligesom der ydes teknisk bistand både it-fagligt og alment teknisk under og efter rådgivningsforløbet.

I Synsrådgivningen tilbydes **rådgivning og undervisning af småbørn med alvorlige varige synsnedsættelser, som er tilmeldt Synsregistret (S9)**. Nedsat syn er et meget indgribende handicap. Formålet med synsrådgivningen er at afhjælpe og mindske følgerne af en alvorlig synsnedsættelse og give nære omsorgspersoner viden, så der kan tilrettelægges et pædagogisk miljø, som støtter barnets udvikling bedst muligt. Barnets syn og evne til at bruge eventuelt restsyn og andre sanser udredes. Dette sker i observation af barnet i samspil med andre børn eller voksne. Hvis der er behov for specialoptik igangsættes dette, ligesom der vurderes behov for optikunderstøttende hjælpemidler. Der rådgives også om det fysiske miljø, så indretning og lysforhold giver barnet optimale forudsætninger for udvikling og læring. Der vejledes omkring støttebehov i hverdagen samt lege, legetøj og legeredskaber. Der undervises i kompenserende strategier ift. ADL, mobility og specialpædagogiske undervisningsmaterialer og metoder til kommunikation og begrebsudvikling, herunder

forberedende læse- og skriveundervisning til blinde børn. Forældre og involverede fagpersoner omkring barnet inddrages i hele forløbet, ligesom der vejledes ved overgange fx. fra dagtilbud til skole.

På samme måde tilbydes **rådgivning og undervisning af skolebørn med alvorlige varige synsnedsættelser (S10)**. Både eleven, familien, lærere og pædagoger modtager synsrådgivning. Formålet med interventionen er, at eleven får mulighed for at leve, lære og udvikle sig så normalt som muligt og i overensstemmelse med sine faglige, personlige og sociale potentialer på trods af sin alvorlige synsnedsættelse. Dette sker ved observation og afprøvning af elevens syn og evne til at anvende sit eventuelle restsyn samt andre sanser i undervisningssituationer. Der vejledes i særlige pædagogiske forhold, der tilgodeser eleven med synshandicap og fremmer inklusion samt i undervisningens tilrettelæggelse. Der rådgives om det fysiske miljø på skolen, herunder lysforhold, indretning og brug af kontraster. Hvis eleven har behov for optik eller optikunderstøttende hjælpemidler udredes og afprøves dette. Der er ofte brug for særlige it-undervisningshjælpemidler som tavlekamera, tale- syntese eller elektroniske punktmaskiner. Der tilbydes klassebesøg på de forskellige klassetrin og rådgives om særlige forhold ifm. test og afgangsprøver. Eleven modtager vejledning ift. at mestre at leve med synsnedsættelse, lige fra træning i at færdes på egen hånd til at udføre almindelige daglige gøremål og fx. anvende mobilens tilgængelighedsfunktioner.

Hørerådgivningen – Børn og unge tilbyder, i samarbejde med Kommunikation og Specialrådgivning i Region Nordjylland, gratis specialrådgivning forankret i et VISO-KaS tilbud. Hørerådgivningen tilbyder den mest specialiserede rådgivning og materialeproduktion på høretabsområdet for børn og unge i alderen 0-18 år. Disse ydelser er ikke en del af CKVs abonnementsordning, da det er omkostningsfrit for alle kommuner at benytte sig af et nationalt VISO-KaS tilbud.

Formålet med Hørerådgivningen for børn og unge med hørevanskeligheder er at styrke barnets mulighed for aktivitet og deltagelse og tager altid udgangspunkt i det enkelte barns behov, særlige udfordringer og potentiale.

Læs mere om CKVs
hørerådgivning for
børn og unge
på ckv.rsyd.dk

Foto: Colourbox.dk

De vigtige omgivelser

En række ydelser er tiltænkt de vigtige omgivelser omkring barnet / den unge.

Indenfor alle CKVs ydelser foretages en helhedsorienteret vurdering ud fra ICF principperne. Det er sjældent personen med funktionsnedsættelse alene, der har behov for specialrådgivning og støtte. Forældre og andre nære omsorgspersoner som lærere, pædagoger, ergo- og fysioterapeuter mm har også brug for viden og indsigt for at kunne støtte bedst muligt op om kommunikationen og barnets udvikling og indlæring. Derfor indeholder stort set alle CKVs ydelser også en indsats målrettet omgivelserne.

I synsrådgivningen tilbydes eksempelvis **vejledning af og specialrådgivning til forældre, lærere og pædagoger til børn og unge med multiple funktionsnedsættelser og alvorlig synsnedsættelse (S11)**. Her tilbydes en særlig indsats til børn i alderen 6-21 år som udover en alvorlig synsnedsættelse har multiple funktionsnedsættelser og ofte også er uden talesprog. Udover barnet selv er målgruppen for interventionen de vigtige forældre, andre nære pårørende, lærere, pædagoger og andre fagfolk, der har kontakt til barnet.

På samme måde har synsrådgivningen **vejledning/rådgivning og undervisning til unge med alvorlige varige synsnedsættelse (S12)**.

Behovet for undervisning kan ændre sig i takt med den unges udvikling og de forskellige nye muligheder der opstår ved udgangen af folkeskolen. Det er særligt vigtigt at understøtte den unges overgang til en efterskole, ungdomsuddannelse eller noget helt tredje, så det fortsatte uddannelsesmiljø bliver istand til at imødekomme den unges behov.

IKT afdelingen har åben rådgivning, både i form af **åbent hus i IKT udstillingen (IKT3) og rådgivning pr. telefon eller mail (IKT4)**. Her kan personalet omkring borgeren få hurtig og let adgang til vejledning om et hjælpemiddel. CKV har opdateret specialviden om de hjælpemidler, der findes på markedet og kan vejlede til et køb eller en afprøvning efter princippet "Bedst og Billigt". Der kan også opstå tekniske problemstillinger omkring et allerede bevilliget hjælpemiddel, som borgeren har i brug. Det yder vi hjælp til.

CKV tilbyder **specialtilpasning af IKT hjælpemidler (IKT5)** og kan indbefatte reparation og reinstallation af et program eller vejledning til specialløsning, hvis borgernes funktionsnedsættelser medfører behov for et særligt fastgørelses-system eller særlige kontakter til aktivering af kommunikationshjælpemidlet. Et kommunikationshjælpemiddel har størst værdi for borgeren, når fagpersoner og pårørende omkring dem har viden om hjælpemidlet. Dette opnås ved **undervisning og konsulentbistand til personale, som arbejder med en borger, der allerede har fået bevilget og implementeret et kommunikationshjælpemiddel (IKT10)**. På den måde sikres det, at borgeren får størst mulig gavn af det bevilgede hjælpemiddel og derigennem mulighed for at kommunikere bedst muligt.

I taleafdelingen er en del af ydelsen til førskolebørn og børn der stammer samt til børn med svære tale-sproglige vanskeligheder (**T23, T24 (A, B, C og D) og T25**) rådgivning og vejledning til forældre og andre nære pårørende, pædagoger og lærere omkring barnet samt faglige og tværfaglige samarbejdspartnere i PPR. Familiestrukturer er meget forskellige, og det er familien selv, der definerer om det er en moster, en nabo eller en helt tredje der hører til den nære familie og dermed kan have behov for audiologopædisk rådgivning. På samme måde kan der være udskiftning i pædagoger og lærere omkring barnet, hvilket kan afstedkomme et nyt behov for rådgivning og vejledning om gode kommunikations-tilgange med barnet.

Sidder du som fagperson og er i tvivl om, hvorvidt CKV kan hjælpe dig med en sag, så tøv ikke med at kontakte os. Vi er altid behjælpelige med at finde den rette ydelse, som kan understøtte barnets behov. Det er vores fælles mål at sørge for, at børn med funktionsnedsættelser og de voksne omkring dem er afhjulpet bedst muligt ift. deres tale, syn og mobilitet.

Case - Legeteket

Foto: Maria Tuxen Hedegaard

Legeteket er et meget velfungerende tilbud til forældre og et tydeligt arbejdsredskab for daginstitutioner, skoler og for PPR i kommunen.

Legeteket er et tilbud til alle børn med udfordringer i alderen fra 0 og op til 7 år. Det er til børnene og deres forældre - og til de fagfolk, som arbejder med dem.

Legeteket varetages af en socialpædagogisk konsulent med stor viden inden for det almene og specialpædagogiske felt. I Legeteket får man rådgivning og vejledning omkring valget og brugen af udviklingsstimulerende materialer og produkter, som støtter op om barnet generelt som mere specifikt

I Legeteket er der en meget stor og meget bred samling af materialer og produkter, der støtter op et barns udvikling, sprogligt, kognitivt, sanse-motorisk samt socialt. Fordelen ved den meget store samling er, at det altid er muligt at finde materialer, som giver mening!

Fagprofessionelle bruger Legeteket som arbejdsredskab

Det er et sparringsfællesskab og en vidensbank hvor alle bidrager og viden bringes i spil og deles på tværs af faggrænser til stor inspiration og gavn for mange.

Legeteket benyttes af **pædagoger, specialpædagoger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, audiologopæder, lærere, inklusionsvejledere, sundhedsplejersker og familievejledere.**

Legeteket støtter op om store dele af de kommunale regi. For skoler f.eks. er der en bred samling af materialer, som rækker ind i førskole og indskoling. Desuden er der fokus på at skabe læringsmiljøer, som kan rumme og give plads til det enkelte barn eller gruppen af børn, så alle indgår i berigende fællesskaber.

Forældre, daginstitutioner, dagtilbud og skoler kan frit benytte Legeteket. Man booker en tid, og vi finder i fællesskab materialer og produkter, som støtter op om et barns udvikling med sigte på at

kunne mere. Hver forløb evalueres fra gang til gang – hele tiden med sigtet på at støtte og udvikle.

I sanseafdelingen i Legeteket er det muligt at afdække et barns udbytte af anvendelse af sansepåvirkende produkter som dyne, vest, siddepude, tyngdedyr etc. Her er der også et stærkt samarbejde med de kommunale PPR, fysio- og ergoterapi.

I Legeteket bestræber vi os kontinuerligt på at tage afsæt i og tilpasse os de pædagogiske strømninger og faglige behov, som opstår i kommunal regi. Legeteket tager udgangspunkt i de udfordringer og behov som beskrives af fagprofessionelle og forældre. Herudfra etableres der bl.a. kurser, temadage etc. som er specifikt målrettet faggrupper.

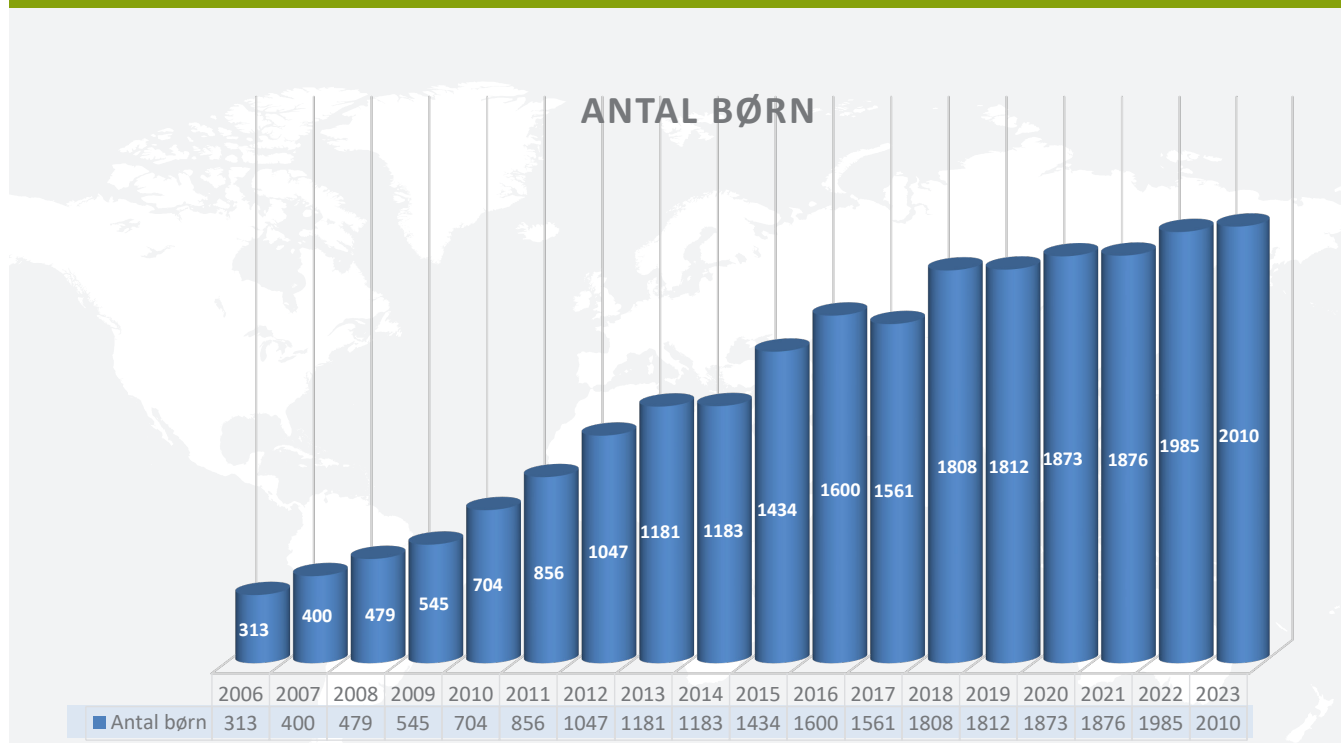
Legeteket er skabt for kommunerne. Som arbejdsredskab, stærk motivation og støtte i hverdagen for fagprofessionelle og som vidensdeling, rådgivning og støtte til familier, som har børn med særlige behov.

Igennem de sidste 15 år har der været en markant og vedvarende stigning i Legetekets brugerantal og dækningsgrad.

I 2023 nåede vi over 2000 børn fra de fynske kommuner. 1404 børn blev repræsenteret af 360 fagfolk fra forskellige faggrupper fra kommunerne på Fyn. 636 børn fra de fynske kommuner blev registreret via cpr-nr. og repræsenteret sammen med deres forældre.

Samlet antal børn i Legeteket fra 2006 til 2023

CKV
Center for
Kommunikation og
Velfærdsteknologi

Voksenområdet – Ydelser på voksenområdet

På CKV har vi ydelser til voksne med vanskeligheder med tale, syn, hørelse eller mobilitet. Inden for alle områder findes sjældne og komplekse funktionsnedsættelser, som kalder på ydelser fra en højt specialiseret aktør. Vi leverer ydelserne fleksibelt og i tæt samarbejde med borger, pårørende og nærmiljøets fagpersoner.

Målgrupperne er kendetegnet ved, at deres sanse- tab (tale, høre, syn) er invaliderende og ofte begrænser deres aktivitet og deltagelse.

Alle ydelser er kendetegnet ved at vi har

- aktiv praksis på hele Fyn
- højt specialiserede og tværfaglige specialister
- samarbejdsformer der omfatter personen selv, pårørende og fagpersoner i de nære omgivelser
- vidensarbejde – i undervisning, faglige netværk materialeudarbejdelse mm.

Her beskrives ydelserne. Ved hver ydelse findes et nummer, som henviser til ydelser i ydelseskataloget. **T** står for ydelser i taleafdelingen, **S** står for ydelser i synsrådgivningen, **M** står for ydelser i mobilitetsafdelingen og **IKT** står for ydelser i IKT afdelingen.

Tale

Taleafdelingen har **logopæder (talepædagoger) på sygehusene OUH Odense, OUH Svendborg samt Kolding sygehus**. Logopæderne udreder akutte patienter med erhvervede sprog- og talevanskeligheder, og henviser til relevant genoptræning/opfølgning ved udskrivelse. På OUH Svendborg sygehus rehabiliterer logopæderne patienter med erhvervede sprog- og talevanskeligheder. Disse vanskeligheder kan omfatte dysartri, afasi, verbal apraksi og kognitive kommunikative vanskeligheder. Endvidere gives der råd og vejledning til pårørende og det tværfaglige team på afdelingen.

I taleafdelingens undervises personer, som har **stemmevanskeligheder (T11, T12)**. Stemmevanskeligheder kan have organiske årsager som

stemmeknuder, polypper og lignende. De kan også skyldes uhensigtsmæssig brug og overbelastning af stemmen. Undervisningen kan være ene- og gruppeundervisning og har til formål at gøre stemmen så funktionsdygtig som mulig til daglig eller specifik brug samt at give borgeren mulighed for at ændre uhensigtsmæssige stemmevaner. De fleste personer med stemmevanskeligheder henvises til CKV fra stemmeambulatoriet på øre-næse-halsafdelingen på OUH. Her ses borgerne i samarbejde med en logopæd fra CKV, som med det samme kan vejlede dem til bedre stemmebrug og fortælle dem om hvad logopædisk undervisning indebærer. Vi anbefaler altid, at man tilses af en øre-næse-halslæge forud for logopædisk stemmeundervisning.

Audiologopæder med speciale i stemmeundervisning varetager også undervisning i **stemmemodifikation til transpersoner**, som ønsker at omlægge deres stemme, så den matcher det køn, man identificerer sig med – se mere under afsnittet ”nye ydelser” på side 26.

Taleafdelingen underviser også voksne med progredierende lidelser som **parkinsons sygdom og dissemineret sclerose (T13, T14, T16)**, som i begge tilfælde kan give en påvirke stemmens styrke, udtryk og forståelighed. Undervisningen kan foregå som ene- eller gruppeundervisning. Da disse lidelser er kroniske er målet at kompensere bedst muligt for den nedsatte funktionsevne samt vedligeholde evnen til at kommunikere naturligt og frit så længe som muligt. Personer med parkinsons sygdom og sclerose har ofte brug for logopædisk undervisning flere gange i løbet af deres liv i takt med at sygdommen udvikler sig og stemmen dermed forandrer sig på ny.

Audiologopæderne i taleafdelingen leverer også træning til personer med **følgeskader efter cancerbehandling**. Det er personer som har fået **operation eller strålebehandling i mundhulen eller personer, som har fået foretaget hel eller delvis laryngectomi (T18, T20 og T21)**. Disse

personer henvises ofte direkte fra øre-næse-hals- eller plastiskkirurgisk afdeling, hvor de opereres. De tilses af audiologopæden allerede under indlæggelse og vejledes til god kommunikation i den første tid efter operationen. CKV har også en strubeløskonsulent, som selv har gennemgået en laryngectomi og kender til livet som strubeløs. Hans fornemmeste opgave er psykoedukation og støtte til borgeren forud og efter operationen. Hans indsats er helt uundværlig for disse borgere, som står over for en gennemgribende og livsændrende begivenhed.

Når borgeren er udskrevet, kan der fortsat være behov for logopædisk undervisning med det formål at gøre personen i stand til at kommunikere funktionelt og så optimalt som muligt samt støtte og vejlede både borger og pårørende. Der er samarbejde med den kommunale ergoterapeut, som ofte træner spise- og synkefunktion, hjemmeplejen og lægerne på OUH.

Taleafdelingen tilbyder ene- og gruppeundervisning til **unge og voksne der stammer eller har løbsk tale (T22)**. Ofte kender vi borgerne på forhånd, hvis de har deltaget i stammegrupper for børn og unge på CKV. De fleste kommuners PPR logopæder er gode til at orientere eventuelle unge, som ikke kender til CKV om voksenstammetilbuddet. Ellers henvender de unge og voksne sig ofte selv. Undervisningen kan være ene- og/eller gruppeundervisning med fokus på fluencyteknikker, psykoedukation omkring egen stammen, at håndtere kommunikative situationer og mødes med andre ligesindede. Der er mulighed for rådgivning/vejledning til uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser. Målet med undervisningen er altid at sætte personen, der stammer i stand til at håndtere sin kommunikation og stammen bedst muligt.

Taleafdelingen modtager logopædiske henvisninger på personer med afasi, dysartri, verbal apraksi og kognitive kommunikationsvanskeligheder. Henvisninger kommer ofte fra sygehuse, men kan også være fra kommunale terapeuter, hjemmeplejen

eller fra en borger selv. **Borgere med tale-sprogsvanskeligheder efter en senhjerneskade (T1-T10)** får oftest først en logopædisk vurdering og derefter undervisning efter behov. Der tilbydes både ene- og gruppeundervisning. Formålet er at hjælpe borgerne til en forbedret kommunikation igennem specifik tale-sproglig træning så vidt som muligt. Ydermere arbejdes der kompenserende med kommunikationsstrategier. Undervisningen omfatter både borgeren med tale-sproglige vanskeligheder, nære pårørende og eventuelt andet personale omkring borgeren.

Syn

Målgruppen er mennesker med synshandicap, der ikke kan kompenseres med briller eller kontaktlinser. Der skelnes mellem svagsynede, socialt blinde, praktisk blinde og totalt blinde, der alle har ret til Synsrådgivning. Synskonsulenter, IT konsulenter og Svagsynsoptikere lever en vifte af ydelser – og gør det med hjemmel fra forskellige lovgivninger. Den største målgruppe er ældre med aldersrelaterede synsdiagnoser som AMD, grøn stær og hjælp i henhold til Serviceloven.

For at modtage ydelser skal personen afgive samtykke, og CKV skal indhente seneste øjenoplysninger og eventuelt andre oplysninger med relevans for en synsrådgivning. Ydelserne hedder **(S0 og S0a)**. Er vi i tvivl om det funktionelle syn er dårligt nok, til at personen er omfattet af personkredsen, kaldes ind til en udredning ved en specialiseret svagsynsoptikker. Personer i personkreds henvises til et tværfagligt fordelingsudvalg i CKV. Personer uden for personkreds afsluttes med forebyggende synsrådgivning og henvisning til Råd om Syn (raadomsyn.dk)

En lang række ydelser der kræver subspecialisering tilbydes under **(S1)**: Afdækning af hvad det nedsatte syn gør ved personens hverdag og rådgivning efter behov inden for lys og belysning, udfordringer med hverdagsaktiviteter som madlavning, personlig hygiejne, måltider, kommunikation med mere. Personer med erhvervet syns- og høreskade **(S2)** modtager hjælp og træning fra en

synskonsulent, der ved behov samarbejder med hørekonsulenten (**H12**).

CKV modtager flere gange om måneden henvendelser om personer med synsnedsættelse i kombination med udviklingshæmning. Sammenlignet med antallet af børn med synsnedsættelse og udviklingshæmning (57 % af børn i Synsregistret) er det ikke mange, og vi gør derfor gerne kommunerne opmærksomme på, at der med stor sandsynlighed sidder personer med udviklingshæmning og alvorlig synsnedsættelse, som ingen synsrådgivning modtager. Til gengæld kender vi de fleste blinde med et skriftsprog (Braille) og tilbyder ved behov eneundervisning til dem (**S4**). Ligeledes ydelse om undervisning i Orientering & Mobility, som er teknikker til at komme fra A til B trods alvorligt nedsat syn (**S5**). Der undervises i almindelig daglig levevis (**S6**), og for målgruppen med meget lille synsrest afprøves CCTV til læsning og nærarbejde (**7**). (**S9, S10, S11 og S12**) omfatter ydelser til alle børn og unge i det danske synsregister. Fra mor og far får besked på, at deres nyfødte ikke ser som alle andre, til den unge fylder 19 år. I de første år ydes rådgivningen til de voksne omkring barnet. Jo ældre den unge bliver, jo mere ydes rådgivningen til hende.

(**S13 og S13A og S13B**) dækker specialoptikerens arbejde med afprøvning og levering af optik samt kritisk gennemgang af privat praktiserende optikerens ansøgninger om optiske hjælpemidler. Service-loven giver en række personer med særlige komplicerede og smertefulde øjendiagnoser adgang til gratis optik. Der er frit valg af leverandør, og CKV har mange personer igennem hver uge (**S14 og S14A**). Kommunikation sker i stigende grad via mobiltelefoner, apps på tablets/iPads og via hjemmesider og apps med en høj tilgængelighed. IKT afprøvning er derfor en central del af rådgivningen (**S15**) med råd om app, tilgængelighed, tilpasning af udstyr, højtlæsning, lyst og kontrast samt udvælgelse af det rigtige udstyr.

Høre

Hørerådgivningens brugere er borgere med en diagnosticeret og behandlingskrævende hørenedsættelse eller hørelidelse. Hørerådgivningen indhenter altid audiogram og diagnosebeskrivelse fra privat eller offentligt klinik. Hørenedsættelser er ofte progredierende, hvorfor disse borgeres skiftende behov gør, at de løbende er i kontakt med Hørerådgivningen.

For at få bedst mulig gavn af sit høreapparat tilbydes **begynderundervisning (H3)**, hvor borgerne får viden om og forståelse af høretabet samt undervises i håndtering af det første høreapparat. Den audiologopædiske undervisning tilbydes både som **telefonrådgivning (H1)**, tidsbestilt rådgivning og vejledning i **træffetiden ved lokale træffesteder** i borgers hjemkommune (**H2**). Ved behov tilbydes audiologopædisk **udredning, specialundervisning og rådgivning (H5)**, som blandt andet kan indeholde undervisning i tilvænningsstrategier, afprøvning af høretekniske hjælpemidler og vurdering af behov for inddragelse af andre faggrupper ift. hele borgerens livssituation.

Hørerådgivningen tilbyder **udredning og afprøvning af høretekniske hjælpemidler (H6)**. Disse vurdering har til formål at give borgeren mulighed for at modtage auditive informationer ved brug af relevante høretekniske hjælpemidler både i hjemmet og i fritiden eventuelt også på arbejdspladsen.

For at sikre at borgerne er klædt godt på til at håndtere sit nye hjælpemiddel eller sit nye høreapparat udsender vi et **spørgeskema 3 - 6 måneder** efter udleveringen (**H4 og H18**). Spørgeskemaet kan give anledning til fornyet undervisning i brug af høreapparatet eller hjælpemidlet.

De højt specialiserede audiologpæder i Hørerådgivningen afholder **kurser i kommunikation, tale- stemme-korrektion og visuel kommunikationstræning (H7, H10 og H11)**. Kurserne henvender sig til hørehæmmede med nedsat kommunikationsevne ved aktivitet og deltagelse samt

deres pårørende og giver indsigt i høretabets konsekvenser i kommunikative sammenhænge og strategier til at optimere kommunikationen bedst muligt.

Et stigende antal borgere har vist sig at have behov for undervisning på grund af **tinnitus, Méniéres sygdom eller hyperacusis (lydfølsomhed) (H8)**. Undervisningen tager udgangspunkt i borgerens livssituation og giver borgeren redskaber og mestringsstrategier til at håndtere sin tinnitus, Méniéres eller hyperacusis bedst muligt. Ved behov er der i særlige tilfælde mulighed for at tilbyde psykologsamtaler til denne målgruppe **(H14)**. Undervisning omfatter også afdækning af, om et høreapparat med særlige indstillinger delvis kan afhjælpe generne.

Personer, som overvejer eller har fået implanteret **Cochlear Implant (CI) (H9)** kan få audiologopædisk undervisning, rådgivning og vejledning i Hørerådgivningen. Før en eventuelt operation gives grundigt indblik i, hvad CI er samt vejledes omkring forventet udbytte af operationen. Efter operationen undervises for at optimere det auditive og kommunikative udbytte af CI. Der kan undervejs i undervisningsforløbet, som ofte er af længere varighed, være behov for at afprøve høretekniske hjælpemidler.

For **unge hørehæmmede og CI-opererede under 18 år tilbydes overgangsvejledning (H13)** når den unge går fra grundskole til ungdomsuddannelse/voksenliv. Undervisningen målrettes den unge selv samt familien, lærere og eventuelt andre professionelle omkring den unge. Der ydes rådgivning ift. de psykosociale aspekter ved selvstændigt at skulle håndtere høretabet i undervisnings- og arbejdsmiljøer. Muligheder for kompensation i hverdagen i form af høretekniske hjælpemidler afsøges også.

I samarbejde med Synsrådgivningens synskon-sulenter yder audiologpæderne udredning og rådgivning til personer med **erhvervet syns- og**

hørenedsættelse (H12). Disse borgere har både en varig synsnedsættelse kombineret med en hørenedsættelse, der kræver en væsentlig kompenserende indsats ud over almindelig høreapparatbehandling. Ydelsen håndteres derfor altid tværfagligt

Foto: Colourbox.dk

IKT

IKT (IT og Kommunikationsteknologi) omfatter ydelser til personer med nedsat eller intet talesprog. De har behov for, at omgivelserne benytter en alternativ kommunikationsform. Ofte er der tale om alvorlige lidelser og multiple funktionsnedsættelser i kombination med fysiske og/eller kognitive funktionsnedsættelser, forsinket sproglig og kommunikationsudvikling.

IKT afdelingen består af et tværfagligt team med audiologpæder, ergo- og fysioterapeuter, speciallærer og IT specialister. De rådgiver og vejleder om hjælpemidler og strategier til alternativ kommunikation (ASK), når personer er forsinkede i udviklingen af sprog og kommunikation, ikke har et talesprog, ikke kan styre PC, mus eller tastatur, anvende telefon og andre kommunikationsværktøjer, har brug for enkle tegn til kommunikation og/eller har brug for et hjælpemiddel til kommunikation. Der er etableret fast samarbejde med en række institutioner og botilbud rundt omkring på Fyn, hvor målgruppen har sin daglige gang eller er bosiddende.

Abonnementet omfatter en bred vifte af komplekse målgrupper med behov for højt specialiserede ydelser inden for analoge og digitale alternative kommunikationsmidler (**IKT 1**) samt udlån, opfølgning på udlån, reparation og udskiftning (**IKT1 A og IKT1B**). Abonnementet omfatter gratis hotline service (**IKT22**) og Åben rådgivning med både åbent hus og adgang til specialister uden forudgående aftale (**IKT3 og IKT4**). Borgere med den progredierende sygdom ALS modtager rådgivning fra diagnosen stilles og under hele sygdomsforløbet, efter behov. Ofte starter et forløb med et besøg, rådgivning og enkle hjælpemidler og strategier og ender med omfattende udlån af kommunikationshjælpemidler (**IKT2**).

Mobilitet

Afdelingen leverer ydelser til personer med behov for den mest specialiserede udredning og rådgivning om kørestol, indretning af biler og boliger med videre.

Medarbejderne er blandt landets mest specialiserede fysioterapeuter på området, og målgruppen omfatter personer med nedsat førlighed fx på grund af muskelsvind, sklerose og parkinsonisme, kognitive udfordringer og skader. Ofte er der store komplikationer i tilknytning til brugen af hjælpemidler og behov for specialtilpasset udstyr.

Abonnementet omfatter en bred vifte af målrettede ydelser til målgruppen (**M1**). Centralt er arbejdet med udredning, afprøvning, tilpasning, opfølgning, reparation og udskiftning af specialtilpassede hjælpemidler. Enkelte kommuner abonnerer på udredning til handicapbiler (**M2**) og boliger (**M3, M3A**). CKVs terapeuter yder siddestillingsanalyser for borgere med komplekse og store fysiske udfordringer og behov for specialindrettede kørestole, der fx modvirker siddesår og tryk og kan rumme avanceret kommunikationsudstyr (**M4, M4A**).

Case - Døvblindhed

Jo ældre vi bliver, jo flere vil opleve nedsat syn og nedsat hørelse. Antallet af personer med diagnosen døvblindhed er fortsat ikke stor, men kræver til gengæld en højt specialiseret og tværfaglig indsats fra flere sider.

Når det er svært at føre en samtale og erfare, hvad der sker omkring dig

Nedsat syn og hørelse rammer netop de sanser, der er vigtige i mødet med andre mennesker samt vigtige for vores evne til at kommunikere og opsøge information om omverdenen. Der er noget andet og mere i spil, når der er problemer med både syn og hørelse – det vi omtaler som det dobbelte sansetab.

Kommunikation

For en person med døvblindhed er det vanskeligt at orientere sig i sociale sammenhænge. Man kan ikke orientere sig i rummet, og kan ikke genkende ansigter på de mennesker, man møder. Man kan ikke se, hvem der taler eller aflæse stemninger, kropssprog og ansigtsmimik, og man kan derfor heller ikke støtte sig til mundaflæsning. Man kan ikke høre lyde, retningsbestemme og kommunikere med andre ved at lytte og tale. Der er mange grader og varianter af døvblindhed, og det ultimative kommunikationsmiddel er tegn til tale.

Isolation og ensomhed

Der er en stor risiko for isolation og ensomhed, da mange personer med dobbelt sansetab fravælger sociale situationer. De er vanskelige at overskue og er forbundet med frustration og massiv træthed efterfølgende.

Orientering og mobilitet

Der kan også være vanskeligheder med at orientere sig i trafikken, da personer med dobbelt sansetab ikke kan se hverken biler, cykler, gående eller andre forhindringer som fx vejskilte og kantsten. De kan ikke høre trafikens lyde. Det er hårdt arbejde at indlære og huske og turde gå en bestemt rute. Mange personer med dobbelt sansetab isolerer sig derfor og vælger at blive hjemme, hvor det er sikkert og trygt.

Aktiviteter og information

Personer med dobbelt sansetab oplever ofte begrænsede aktivitetsmuligheder. Meget få steder er indrettet til målgruppen. De kan måske ikke se TV eller høre radio og kan ikke læse avis, bøger eller bruge computer. Det er rigtig svært at orientere sig om, hvad der foregår, både på verdensplan og lokalt i nærområdet, når man ikke har umiddelbar adgang til nyhedsstof.

Konsekvensen af dobbelte sansetab kan være en følelse af kontroltab og en følelse af ikke at kunne deltage i fællesskaber dele interesser med andre mennesker. Måske også svækket tillid til egne evner, fordi der er så mange ting, man ikke længere kan, og måske oplever man at have mistet kontrollen over sit eget liv. Hvor store konsekvenserne er for den enkelte person afhænger både af, hvor stort syns- og høretabet er og af hvordan omgivelserne tilpasser sig, og hvordan mulighederne for at anvende hjælpemidler er.

Borgere, pårørende og fagpersoner i CKVs abonnementskommuner kan henvende sig med spørgsmål og ønsker om rådgivning om hjælpemidler til at afhjælpe syns- og høretab.

CKV samarbejder med døvblindekonsulenterne ved den landsdækkende institution CFD, der blandt andet administrerer en national kontaktperson ordning for døvblinde.

CKVs syns- og høreafdelinger kan kontaktes på telefon nr.: 99 44 34 00 alle hverdage kl. 9-12.

Nye ydelser på CKV

Kommunikationsområdet udvikler sig hastigt, og det er der mange årsager til. De diagnoser, som personer modtager i sundhedsvæsenet, udvikles og forfines løbende. Der indføres nye forløb og tilføjes diagnoser og tilgange til undersøgelser og vurderinger ændres i takt med, at vi samler ny viden. På sammen måde udarbejdes nye undervisningsmetoder, som følger den nyeste forskning på området. Derfor er det helt naturligt på specialundervisningsområdet, at ydelserne på kommunikationsområdet løbende tilpasses.

I 2023 har vi udviklet følgende ydelser på CKV:

- Unge og voksne med Developmental Language Disorder (DLD)
- Sanseteket
- Høreværn til borgere med lydfølsomhed
- Stemmemodificering til transpersoner
- Klippekort og rammebeløb

Unge og voksne med Developmental Language Disorder (DLD)

Hvad er DLD?

DLD er en udviklingsmæssig sprogforstyrrelse, som kommer til udtryk ved markante vanskeligheder med at forstå og/eller bruge sproget. Det opstår samtidigt med sprogets udvikling og viser sig allerede i barndommen som vedvarende vanskeligheder med at tilegne sprogfærdigheder. Sprogfærdigheder er komplekse, og det varierer fra individ til individ, hvilke sproglige vanskeligheder der især er fremtrædende. Det er et livsvarigt handicap, der rammer en ud af 14 personer. På trods af en tidlig indsats kan personer med DLD have behov for logopædisk bistand i skole og på ungdomsuddannelse. DLD kan gøre det svært at gennemføre uddannelsesforløb, honorere kommunikative krav i forskellige jobfunktioner og undertiden også at fastholde sociale relationer.

Uden korrekt intervention kan DLD medføre isolation, følelsesmæssig lidelse, lavere livstidsindkomst samt vanskeligheder med at gennemføre en uddannelse eller fastholde et arbejde.

Ydelsen: Unge og voksne med DLD

Den nye ydelse indeholder afdækning af tale-sprogvanskeligheder og eventuel diagnosticering af DLD, dets karakteristika og sværhedsgrad. Såfremt der er tale om DLD, vil den efterfølgende intervention have til formål at afhjælpe og/eller kompensere for borgerens vanskeligheder ved et individuelt tilrettelagt undervisningsforløb og/eller gruppedeltagelse. Endvidere vil det ofte være relevant med vejledning og rådgivning til den enkelte person med DLD samt dennes pårørende. Ligeledes kan personale på skole/ungdomsuddannelse/job have gavn af vejledning og rådgivning.

Kompetencer

I CKV har vi specialiseret os i at arbejde med mennesker med særlig store og/eller komplekse sprog- og talevanskeligheder. Vi arbejder både med børn, unge og voksne og har derfor de nødvendige kompetencer til at arbejde med mennesker, som har et livslangt tale-sproghandicap som DLD. Vi kan bidrage med høj specialiseret faglighed samt et stort tværfagligt netværk igennem CKVs andre afdelinger; høre-, syns-, IKT- og Mobilitetsafdelingerne.

Tilkøb og tilvalg.

Ydelsen kan tilkøbes enkeltvis eller købes som tilvalgsabonnement.

Sanseteket

I samarbejde med Legetekets daglige brugere har CKV udviklet Sanseteket. Formålet er at udvide Legetekets virke til at omfatte systematisk udlån og afprøvning af sansepåvirkende hjælpemidler til børn med særlige behov og bidrage til beslutningen om at købe eller ikke at købe sansepåvirkende hjælpemidler. Sanseteket er en udvidelse af Legeteket og består af to tilbud:

Et til småbørn med særlige behov 0-6 år og et til skoleelever 7 – 12 år.

Nye behov blandt børnene

Det er Legetekets og kommunerne fælles erfaring, at der sker en markant stigning i behovet for at afprøve sansemæssigt regulerende hjælpemidler til at understøtte det forebyggende og behandlende arbejde blandt børn med omfattende sansemæssige udfordringer, opmærksomhedsforstyrrelser, uro/angst, søvnbesvær m.fl. Stigningen er så stor, at ydelsen ikke kan rummes i Legeteket. Faggrupper i kommunerne efterspørger fleksibel adgang til hjælpemidler til afprøvning, så effekten af hjælpemidlet er afdækket forud for evt. bevilling. Denne efterspørgsel vil CKV hermed imødekomme. Vi vil gerne afprøve ideen og tilbyder kommunerne en god pris.

Sanseteket er en udvidelse af Legeteket

Siden Legeteket blev etableret er interessen for rådgivning og udlån steget markant hvert eneste år. Siden 2007 er antallet af børn i Legeteket steget svarende til en stigning på 400 procent. Prisen for et Legeteks-abonnement er imidlertid ikke steget tilsvarende, og tilbuddet er med de nye vanskeligheder blandt børnene derfor ikke bæredygtigt på længere sigt.

I stedet for at afvise den nye målgruppe udvider vi tilbuddet:

Legetekets målgruppe vil fortsat være børn med behov for udviklingsstimulerende materiale og pædagogisk legetøj, der støtter barnets udvikling, trivsel og læring.

Sansetekets målgruppe er den voksende gruppe af børn med fysisk uro, svært med fællesskaber og læringssammenhæng, med mistro og søvnbesvær, mistanke om eller diagnosticeret med ADHD, ADD eller anden opmærksomhedsforstyrrelse. Indadvendte såvel som udad reagerende børn som uden tidlig støtte forventes at opleve store - og udgiftsdrivende - problemer i skolen og senere i livet.

Indhold:

Rådgivning og afprøvning af sansepåvirkende hjælpemidler for at

- Afdække virkningen af sansepåvirkende hjælpemidler
- forebygge og kompensere barnets vanskeligheder,
- understøtte trivsel, udvikling og mulighed for deltagelse i sociale- og læringsaktiviteter,
- dele viden om de sansepåvirkende hjælpemidler, deres funktion, hvor de kan købes/lejes osv.
- medvirke til at kvalificere en eventuelt kommunal bevilling af et hjælpemiddel.

Det forventes ikke, at alle børn profiterer af sansepåvirkende hjælpemidler, men det vil en afprøvning vise.

Rådgivning og vejledning omkring lydfølsomhed før bevilling af høreværn

Lydfølsomhed

Lydfølsomhed kan være audiologisk betinget og dermed optræde sammen med tinnitus og/eller høretab. Derudover er der ofte en sammenhæng mellem stress og lydfølsomhed. Endelig kan lydfølsomhed være en del af et symptombillede og f.eks. optræde sammen med autismespektrum forstyrrelser, ADHD, Tourette, angst, depression, PTSD. Disse borgere med ikke-audiologiske diagnoser kommer nok sjældent i kontakt med det audiologiske behandlesystem (Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi eller Høreklinikken på OUH) og får så måske ikke den rigtige vejledning.

Rådgivning og vejledning omkring lyd kan i nogle tilfælde afhjælpe problemstillingen, og et høreværn vil i disse tilfælde ikke være den rigtige løsning.

Ydelsen:

Målgruppen for denne ydelse er ofte borgere, der har ansøgt kommunen om høreværn pga. lydfølsomhed, hvor lydfølsomheden ikke er audiologisk betinget. Ydelsen indeholder først afdækning af borgerens lydfølsomhed. Herefter audiologopædisk intervention i form af undervisning/rådgivning og vejledning. Med udgangspunkt i borgerens livssituation og samlede funktionsniveau kan indholdet variere fra psykoedukation i form af orientering, rådgivning og vejledning om lydfølsomhed til mestringsstrategier, så borgeren kan håndtere lydfølsomheden i daglig aktivitet og deltagelse, herunder skole- og jobsituationer.

Der kan også ske en afdækning ift. det bedst mulige hjælpemiddel. Der findes f.eks. mange forskellige slags former for høreværn, og her er der mange faktorer, der skal tages hensyn til, når det rette skal vælges. For nogen kan et høreværn være den bedste løsning under forudsætning af, at det kan anvendes optimalt efter den korrekte vejledning. For andre kan der være behov for et høreapparat med lydstimulering.

Tilkøb eller tilvalg:

Ydelsen kan tilkøbes enkeltvis eller købes som tilvalgsabonnement.

Stemmemodifikation til transpersoner

Vi er hver især udstyret med vores personlige stemme, som betyder meget for vores identitet. Når stemmen ikke matcher det køn, man identificerer sig som, kan det i et logopædisk undervisningstilbud tilstræbes at ændre stemmen til det lysere eller mørkere, så man oplever større sammenhæng mellem ens stemme og ens kønsidentitet.

Ydelsen:

Undervisningen tilrettelægges individuelt, og tager udgangspunkt i en audiologopædisk udredning og vurdering. Efterfølgende undervises/rådgives og vejledes ift. psykoedukation omkring stemmen og stemmebrug. Der opstilles individuelle mål ift. den enkeltes stemme, stemmekrav og -ønsker. Undervisningen kan indeholde afspændingsøvelser, vejtrækningsøvelser, øvelser som kan modificere stemmens tonehøjde og -klang, øvelser til artikulation og udtale samt øvelser ift. andre kommunikationstræk, eksempelvis ordvalg, kropssprog, tale tempo og intonation. En del af undervisningen er at arbejde med øvelserne i den daglige kommunikation imellem hver undervisningsgang. På den måde får man mest ud af undervisningen og får hurtige lært at bruge den nye stemme – en stemme, der passer til ens kønsidentitet.

Tilkøb og tilvalg

Ydelsen tilbydes gratis til abonnementskommuner med fuldt abonnement i taleafdelingen. Ydelsen kan tilkøbes enkeltvis eller købes som tilvalgsabonnement.

Klippekort og rammebeløb

CKV tilbyder klippekort løsninger som kan sikre kommuner og institutioner et økonomisk overblik når det kommer til rådgivning, udredning, afprøvnings og specialundervisning for børn og voksne med handicap. Klippekortet er en tilføjelse til abonnementsordningen og kan benyttes til stort set alle ydelser ved CKV indenfor tale, høre, syn, IKT, mobilitet og hjernerystelsesområdet.

Det er en fordel for dig, som ønsker overblik over dine udgifter til kommunikationsopgaver inden for Serviceloven og Specialundervisning for børn såvel som voksne.

Det er en nem og fleksibel løsning, som med fordel kan benyttes som et supplement til de fleste af vores ydelser.

Vi skræddersyr klippekortet til jeres behov.

Løsningen tilbydes til både eksisterende og nye samarbejdspartnere. Den enkelte ydelses omfang og indhold aftales fra gang til gang med ansvarlig myndighed eller leder i kommunen, ligesom det på forhånd aftales, hvilke specialtområder, klippekortet er gældende for.

Skulle du have spørgsmål er du naturligvis også meget velkommen til at kontakte os på 9944 3400.

Foto: Colourbox.dk

Vidensarbejde på CKV

Vidensdeling er en del af CKVs opgaver, og bidrager til fortsat udvikling af den høje specialistviden, som vi leverer ind i alle vores ydelser. Store projekter finansieres uafhængigt af kommunernes abonnementer via fondsmidler.

Afasifællesskabet

I 2023 og ind i 2024 er CKV projektholder på Hjernesagens projekt om etablering og fastholdelse af Afasifællesskabet. Projektet er støttet af Velux-fonden og drives i tæt samarbejde med forskere fra Syddansk Universitet. Afasifællesskabet og Hjernesagen er et socialt virtuelt fællesskab, hvor mennesker med afasi mødes over Zoom. Der er god tilslutning til projektet, og over 60 personer med afasi fra hele landet mødes på ugentlig basis og finder fællesskab på trods af vanskeligheder med sproget. Målet er, at Afasifællesskabet kan drives videre primært på frivillig basis efter endt projektperiode. Afasifællesskabet er til glæde og gavn for borgere med afasi fra hele Danmark og en vigtig mulighed for socialt fællesskab til en gruppe, som er i stor risiko for social isolation.

Foto: CKV

Sikker kørsel med nedsat syn

I samarbejde med OUH har CKV i 2023 igangsat et projekt, der kan hjælpe svagsynede til at erhverve kørekort på forsvarlig vis. Projektet er finansieret af Synoptik Fonden og Kirsten og Volmer Rask Nielsens Fond. Formålet med projektet er at afsøge mulighederne for, at personer med nedsat synsevne på betryggende vis får mulighed for at køre bil enten ved hjælp af kikkertbrille (BTS – bioptic telescopic system) eller ved træning i brug af synsfelt. I Holland og USA er det tilladt at køre bil enten ved brug af højtplacerede kikkerter i briller eller efter træning i brug af synsfelt og bestået køreprøve. Målet med henværende studie er at give danskere med nedsat syn mulighed for at køre bil lovligt og forsvarligt. Første del af projektet omhandler en analyse af området, med særlig fokus på, hvordan reglerne blev indført i Holland, der er underlagt samme EU regler på området. Såfremt projektet opnår positive resultater, ønskes det udbredt som et tilbud i Danmark.

Laryngectomi

En total *laryngectomi* er en kirurgisk procedure, hvor hele struben fjernes og luftrøret føres ud på forsiden af halsen lige over brystbenet. Efter en laryngectomi foregår vejrtrækningen gennem et stoma (en åbning fortil på halsen) og ikke som før gennem næse og mund. Da stemmebåndene er fjernet, kan man ikke længere producere lyd og tale som man plejer.

197 mænd og 42 kvinder får hvert år konstateret strubekræft, men heldigvis er det kun en mindre del af disse patienter, der skal igennem en total laryngectomi. Mindre kirurgi og strålebehandling kan dog også efterlade gener, som påvirker strubens anatomi og påvirker talefunktionen. I disse tilfælde er det nødvendigt med logopædisk intervention, og det kræver en logopæd med særlig ekspertise ift. strubekræft.

Foto: Rigshospitalet

CKV's taleafdeling understøtter voksenspecialundervisning for fem kommuner på Fyn. Tilsammen udgør de et befolkningsgrundlag, der er stort nok til, at afdelingens specialister kan opretholde den specialistviden, det kræves at bistå personer, som har fået foretaget en total eller delvis laryngectomi. Taleafdelingens førende ekspert indenfor laryngectomi har i 2023 udarbejdet en god praksis beskrivelse, som skal støtte det logopædiske arbejde med personer med laryngectomi. Ekspertisen på området bliver mindre og mindre i Danmark, og det er derfor vigtigt at kommunikationscentrene opretholder og udvikler viden på området.

Stammekonference 2023

4-5 % af alle børn stammer. De fleste holder op med at stamme efter relativt kort tid, men andre stammer i længere tid, og nogle stammer hele livet. I Danmark er der ca. 50.000 voksne personer med stammen, og en del af dem oplever konstant eller i perioder af deres liv udfordringer med deres stammen. Det kan påvirke deres præstationer i skole- og jobsituationer, ligesom det kan påvirke lysten til at indgå i sociale sammenhænge. Afhængigt af sværhedsgrad er stammen for nogen et reelt talehandicap, mens det for andre er en mindre afvigelse i deres måde at tale på, som ikke giver udfordringer i hverdagen.

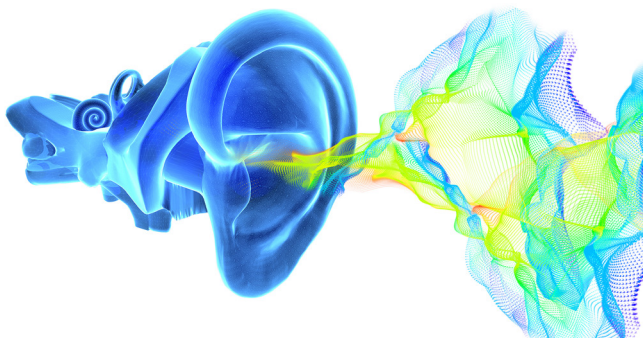
På CKV undervises både førskolebørn, skolebørn, unge og voksne personer med stammen. Undervisningen indeholder både metoder til at tale mere flydende samt psykoedukation og vejledning til at acceptere og leve med stammen. I 2023 afholdte CKV den første Danske Stammekonference med nyeste viden om stammen fra to førende udenlandske forskere på området. Det er ofte nødvendigt at kigge mod udlandet for at holde sig opdateret på et specifikt logopædisk fagområde, og CKV er derfor stolte af at bidrage til vidensdeling i Danmark indenfor stammeområdet. På den måde kan vi fortsat udvikle og fastholde den høje faglige ekspertise, der er så nødvendig for at give den bedste logopædiske intervention til børn, unge og voksne der stammer.

Dansk Stamme- konference 2023

Vidensdeling om rehabilitering af personer med hørevanskeligheder

CKV afholder hvert år Vingstedkonferencen, som er en konference for audiologopæder, der arbejder med rehabilitering af mennesker med hørevanskeligheder. Indholdet udarbejdes sammen med en arbejdsgruppe af audiologopæder og audiologer fra hele Danmark. Oplæggene på Vingstedkonferencen i 2023 rettede sig mod samspillet mellem lyd, krop og hjerne. Ud over de faglige oplæg giver Vingstedkonferencen mulighed for at mødes med relevante firmaer og deres repræsentanter inden for den audiologiske praksis.

Med workshops og udstillinger giver det mulighed for opgradering og indsigt i de tekniske aspekter, som er så vigtige i den pædagogiske rådgivning og vejledning til mennesker med hørenedsættelse. Udover faglig opkvalificering med viden om seneste nyt inden for den audiologopædiske rehabilitering er der også mulighed for faglig sparring og dialog med kollegaer på tværs af landet.

Legeteket støtter om det fagprofessionelle arbejde med børn med særlige behov i kommunerne på Fyn

Legeteket skaber og formidler kurser, temadage og workshops, som tager specifikt udgangspunkt i de udfordringer og behov, som dagpleje/vuggestue, daginstitutioner, dagtilbud, skoler, de konsultative og vejledende fagprofessionelle samt PPR-regi beskriver i hverdagen.

Igennem de vejledende forløb og kurser m.m. i Legeteket, støtter vi op om vidensformidling med markant fokus på det praksisorienterede i den hverdag og virkelighed, som den enkelte fagperson eller familie står i.

Vi støtter kommunerne i sikringen af den gode løsning for borgere, så lovgivningen overholdes med et så højt service niveau som muligt.

Foto: Charlotte Runge

Viden om SYN - lokalt og nationalt

På Synsområdet er der et tæt nationalt samarbejde om at skabe praksisnær viden og materiale til arbejdet med synsbørn, der kan anvendes af forældre, fagpersoner og myndighedspersoner (PPR) i landets kommuner.

Som et af landets mest specialiserede kommunikationscentre bidrager CKV, når DTHS (Danske Tale-, Høre- og Synsinstitutioner) udformer guides og anbefalinger. På børneområdet koordineres arbejdet typisk af Synscenter Refsnæs – det nationale specialpædagogiske ressource- og videnscenter for børn og unge med synsnedsættelse. Centret er et vigtigt supplement til den regionale Synsrådgivning, samler generisk viden og publicerer vidensmateriale. Centret publicerer også tilgængeligt skolemateriale til børn med nedsat syn og blindhed. I samarbejde med den lokale/regionale synskonsulent for skoleelever sørger Synscenter Refsnæs også for tilgængeligt prøvemateriale til elevernes afgangsprøver, tilpasset den enkelte elevs kompetencer inden for fx digitale hjælpemidler og punktskrift.

CKV's bidrag til det nationale vidensarbejde

CKV's Synsrådgivning har senest bidraget til at udforme og skrive

- **De udvidede læringsmål (DUL):** 10 målrettede anbefalinger til forskellige aldersgrupper 0 – 17 år samt til familien
- **Godt set og Godt skjult:** Hæfter til at understøtte implementeringen af synskompenserende hjælpemidler i skolen

Aktuelt bidrager CKV til publikationer om punktskrift (de blindes skriftsprog) og CVI (Cerebral Visual Impairment / hjernebetinget synsnedsættelse).

Punktskrift er vigtigt, fordi det er de blindes eneste adgang til et skriftsprog. Projektet finansieres af STUK (Styrelsen for Kvalitet og Udvikling under

Børne- og Undervisningsministeriet) og adresserer en national bekymring for, at blinde ikke kan skrive, læse og regne, når de går ud af skolen.

CVI er vigtigt fordi, en tredjedel (39 %) af alle børn og unge i Synsregistret er diagnosticerede med CVI. Lægerne kalder det for "Den cerebrale amblyopi" eller hjernebetinget synsnedsættelse. Det kræver særlige synsfaglige og pædagogiske greb at arbejde med målgruppen.

På CKV har vi nogle af landets førende specialister inden for såvel punktskrift som CVI.

Skriv til synsrådgivningen på e-mail: ckv.syn@rsyd.dk hvis du ønsker materiale med inspiration og anbefalinger tilsendt.

Foto: Colourbox.dk

Pipper Holler, Legeteksleder (t.h.) sparrer og idéudvikler jævnligt med Pernille Juel Lunde, læringsmiljøkonsulent i Odense Kommune.

Foto: Maria Tuxen Hedegaard

Bestyrelsen

Bestyrelsen for Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV) består i perioden 2022-2025 af:

Udpeget af Danske Handicaporganisationer:

Børge Larsen

UlykkesPatientForeningen og Polio-Foreningen (Mobilitet)

Keld Nielsen

Dansk Blindesamfund (Syn)

Christian Ditlev Reventlow

Parkinsonforeningen (Tale)

Bente B. Rey

Dansk Handicap Forbund

Niels Jørgen Langkilde

Høreforeningen

Udpeget af KKR Syddanmark (kommunalbestyrelserne):

Gert Rasmussen

Nordfyns kommune

Udpeget af Regionsrådet:

Annette Blynél

SF

Udpeget af Regionsrådet efter indstilling fra Syddansk Universitet:

Rineke Brouwer

Institut for Sprog og Kommunikation

Valgt af medarbejderne på CKV:

Michael Smidt, optiker

Synsrådgivningen

Victor Petersen, synskonsulent

Synsrådgivningen

(Medarbejdervalgte medlemmer af CKV's bestyrelse vælges for et år ad gangen).

Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV)
Heden 11
5000 Odense C

Tlf.: 9944 3400

ckv.rsyd.dk

CKV Årsberetning 2023, 06.03.24